

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדרך היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש המגיד רבי מרדכי מטשערנוביל זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש המאור עינים מטשערנוביל זצוק"ל נסתלק כ' אייר (תקצ"ז)

בעיר אחת התגורר חסיד גדול, שהיה רגיל לנסוע תמיד אל הרבי הקדוש רבי מרדכי מטשערנוביל, ולשהות שם מראש חודש אלול עד אחר חג הסוכות. אחיו של אותו חסיד, היה רגיל לנסוע אל הרבי הקדוש רבי בונים מפרשיסחא, וגם הוא נהג לשהות שם מראש חודש אלול עד אחר חג הסוכות, כך שהיו רחוקים איש מאחיו בכל התקופה הזו.

פעם אחת לאחר חג הסוכות, כשחזר החסיד לביתו מטשערנוביל לאחר ששהה אצל רבו המגיד הקדוש, הוא הלך אל אחיו שזה עתה חזר מפרשיסחא, ונתן לו שלום בפנים שוחקות, ואמר לו, אחי יקירי, ספר לי מה נשמע בפרשיסחא. השיב לו אחיו בתמהון, מה יום מיומיים, הרי עד עתה לא באת אלי, ולא התעניינת בי ולא כלום.

סיפר לו החסיד, שבלייל הושענא רבא, קרא לו רבו הקדוש מטשערנוביל, וציוה עליו לאגוד את ההושענות. ותוך כדי כך התחיל לדבר ולספר משבחי צדיקים אשר בגן עדן, ובסוף עבר לספר על הצדיקים אשר עודם חיים. אחד מאנשי שלומו החשובים, רצה לדעת את דעתו של רבו, על הרבי הקדוש רבי בונים מפרשיסחא, והחל הרבי לספר עליו, ואמר בזה הלשון: "הצדיק רבי בונים מפרשיסחא הוא חכם תמיר ונעלם". והיות ששמעתי שהרבי שלך כל כך גדול בעיני מורי הרבי הקדוש מטשערנוביל, לכן שאלתי אותך מה היה אצל רבך. כדברים האלה אמר החסיד מטשערנוביל לאחיו.

השיב לו אחיו ברוב התפעלות, הלא גם אני אגדתי את ההושענות אצל רבי הקדוש מפרשיסחא בלייל הושענא רבא זה, החסידים היו עומדים סביבו, ודיברו גם כן על הצדיקים, ובאמצע הוא אמר מילים אלו: "הרבי הקדוש המגיד מטשערנוביל הניח כעת את כל רעיונותיו הקדושים בנו".

לפני נסיעתו של הרבי הקדוש רבי אברהם דוב מאוריטש זצוק"ל ה'בת עין', לארץ הקודש, נסע אל הרבי הקדוש רבי מרדכי מטשערנוביל, לקבל ממנו ברכת פרידה. כשנפרדו לשלום, ביקש הבת עין מהרבי מטשערנוביל, שיתן לו 'שמירה' בדרכו לארץ ישראל. הרבי הבטיחו שישלח לו על ידי שליח את ה'שמירה' לאודיסה עיר הנמל.

הבת עין נפרד מהרבי ונסע למחוז חפצו. כשהגיע לאודיסה, החל לחפש את שליחו של הרבי, אולם לדאבונו לא מצא את מבוקשו. הוא שהה שבועיים באודיסה, והמתין לאותה 'שמירה', אך השליח לא הגיע, והוכרח הבת עין לנסוע בלעדיה.

בזמן הפלגתו באניה, פגש שם איזה עני מחוז, שחזותו העידה עליו כי בן טובים הוא. הבת עין רצה ליתן לו נדבה הגונה, אולם הלה השתמט ממנו, בתאונה שהוא רוצה נדבה הגונה יותר. במשך כל ימי נסיעתם יחד, ניסה הבת עין בכל מיני אמתלות להעניק לו נדבה, אך כל מאמציו עלו בתוהו.

כשהגיעה האניה לארץ ישראל, גילה לו העני, כי הוא הוא אותה 'שמירה', שהרבי הקדוש המגיד מטשערנוביל שלח למענו, לשמרו על הים בדרך נסיעתו.

איך ניצלו חייו של סבא בנס

ההודיה לבורא עולם שיביא לנו את הישועה

בזמן שלמדתי בבוקר עם החברותא את העמוד היומית של קהילה קדושה תולדות אהרן במסכת סוטה, בורא עולם האיר לי ווארט נפלא, ווארט שאי אפשר למכור בכסף, אי אפשר להעריך כמה כסף שווה הווארט הזה. וכך הוא לשון הגמרא בסוטה (דף לט:): שאנחנו לומדים השבוע בדף היומית: 'אמר יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי, מתוך שהתחיל בברכותיו של הקב"ה, מסיים בברכותיו של הקב"ה'.

חשבתי בדרש, מתוך שהתחיל בברכותיו של הקב"ה, בן אדם יוצא מהבית וחוטף מכה, הוא חוטף זעזע, כואב לו היד, כואב לו הראש, כואב לו הצלעות, הוא מרגיש נורא, אך מה הוא עושה, במקום להתלונן, במקום להגיד כמה רע לו, הוא מתחיל בברכותיו של הקב"ה, הוא אומר, בורא עולם כמה אני מודה לך שזה לא היה מכה קשה יותר, כמה אני מודה לך, הרי זה היה יכול להיות הרבה יותר גרוע לא עליכם, הוא עוסק בהודאה, מה שכרו, מסיים בברכותיו של הקב"ה, בסוף הוא זוכה לברכה אמיתית, כלשון התנאי, הטוב הנראה והנגלה.

זהו אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו (תהלים קט, ל), על אותו משקל, אודה ה' מאד בפי, בן אדם מודה להקב"ה מאד בפיו, למרות שקיבל מכה חזקה, עם כל זה במקום להוציא מפיו דברי טרוניא, כמה קשה לו, כמה כואב לו, הוא עוסק בהודאה. מה הוא זוכה עבור כך, ובתוך רבים אהללנו, בסוף הוא רואה את הישועה הגדולה שצמחה לו בזכות ההודאה, בסוף הוא זוכה לעשות סעודת ההודאה בתוך רבים, על טוב הנראה והנגלה, והוא משתף את הידידים איזה אור נהיה לו בזכות הקושי.

סיפרתי כבר בעבר בקצרה (והובא בגליון 71 - חוקת תשפ"א), הסבא שלי הצדיק רבי בנימין קובלסקי ז"ל, היה גר בוורשא שבפולין, הוא היה בן ליהודי עשיר מאד, העֶלְטֶער זיידע - הסבא רבא, רבי משה קובלסקי ז"ל. סבא רבי בנימין קיבל בחתונתו נדוניא מאד גדולה, כסף במזומן, והכסף היה מונח בצד.

היה בוורשא יהודי סוחר שהוא הציע לסבא ולעוד אנשים שהיה להם כסף בצד, שישקיעו את הכסף אצלו, הוא יביא להם היתר עיסקא, ויתן להם אחחים גבוהים על הכסף. סבא התפתה להפקיד אצלו את הכסף. לא פחות ולא יותר, אותו יהודי הכריז ברבים על פשיטת רגל, אנשים איבדו את כל כספם ברגע אחת!

זה היה כזה מזעזע בוורשא, אנשים צעקו על אותו יהודי ברחוב, שייגעען! גנב! גולף! שדדת לנו את הכסף! אך סבא לא רק שהוא לא צעק עליו, לא רק שהוא לא ביזה אותו, הוא עוד דאג לו בסופי שבוע לקראת שבת ולקראת חג, אוכל בהרחבה גדולה.

מהאיבוד הפתאומי של כל הכסף, הרגיש סבא שזה איתות שמיימי, שלא טוב לו לגור בוורשא ובפולניא. סבא אמר לסבתא, שהוא רוצה לעלות להשתקע בארץ ישראל. זה היה שנה לפני פרוץ השואה האיומה והנוראה. סבתא היתה אחיינית של סבא, היא כל כך כעסה על הרעיון, עד שאמרה לסבא [ברגע של כעס], אם הייתי יודעת שאתה מתכנן לעזוב

את כל המשפחה ואת כל העשירות שיש לנו בוורשא, ולעבור להשתקע בארץ ישראל בלי כלום, לא הייתי מסכימה לשידוך, התחנתתי על מנת לגור בוורשא!

הם הלכו לשמוע דעת תורה מהגיס, הגאון הצדיק בעל הראשית ביכורים רבי אברהם וינברג זצוק"ל הי"ד, ורבי אברהם'לע פסק להם לעלות לארץ ישראל. ומה קרה מורי ורבותי, כל המשפחה לא עליכם נספתה בשואה, רבי אברהם'לע, הסבא רבא, כל האחים והאחיות, חוץ מסבא רבי בנימין שעלה להשתקע בארץ ישראל, [ואח נוסף שהיה בשווייץ], כי רבי אברהם'לע פסק להם לעלות לארץ ישראל.

מורי ורבותי תתבוננו בסיפור, מה הציל את סבא מהשואה, הכסף שהוא איבד! זה הביא לו את הישועה. כשאנחנו חוטפים מכה, נראה לנו שזה סוף העולם, לא ולא, משם דוקא, מהמכה עצמה יוצא הישועה הגדולה, וכמו שפירש הבעל שם טוב (יתרו, כו) את הפסוק (ירמיה ל, ז) ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, שפירושו, ממנה - מהצרה עצמה ממש, נעשה הישועה.

זהו כוונת הגמרא בדרש, מתוך שהתחיל בברכותיו של הקב"ה, מסיים בברכותיו של הקב"ה, כלומר, יש להאמין מיד בעת המכה, שזה לא מכה, אדברה זה רפואה וישועה, ועל ידי זה יתחיל מיד בברכותיו של הקב"ה, להודות להקב"ה על המכה! ובזכות זה יזכה באמת לראות בסוף את הישועה הגדולה - מסיים בברכותיו של הקב"ה. שנזכה לטוב הנראה והנגלה, הראנו ה' חסדך, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נזיר דף כט, בדר"ח אדר תשפ"ג)

מורי
ורבותי
תתבוננו
בסיפור

- בשבת קודש פרשת יתרו, שבת קבלת התורה, בורא עולם האיר לי כמה ווארטנים בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא בחומש רש"י, כל הווארטנים הא בהא תליא, ווארט אחד קשור לשני.
- (א) ויספר משה לחותנו** (שמות יח, ט), אומר רש"י הקדוש בשם המכילתא, **למשוך את לבו לקרבו לתורה**. מה התפקיד של המחנך, החברותא, הרבי, המגיד שיעור, למשוך את לבו של התלמיד לקרבו לתורה.
- (ב) אבל מה הוא צריך למסור לו**, אומר רש"י בהמשך (יט, ה), **ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך**, ס' וְעַתָּה אֵיךָ זֵינְךָ זֵים – יהיה לכם מתוק, אבל תדעו לכם שכל התחלות קשות. זאת אומרת, אם אנתנו רוצים למשוך לבו של יחיד לקרבו לתורה, אנתנו צריכים לתת לו את האמת, ומהו האמת, **שכל התחלות קשות**, אבל אחרי זה יערב לכם מכאן ואילך.
- (ג) דרך ארץ קדמה לתורה**, יש רש"י נורא בסוף הפרשה (כ, כב), **המטיל שלום בין איש לאשתו, בין משפחה למשפחה, בין אדם לחבירו, על אחת כמה וכמה שלא תבואו פורענות**. אנתנו מחפשים כל היום מופתים, ישועות, מורי ורבותי, תעסקו בהבאת שלום בין איש לאשתו בין משפחה למשפחה בין איש לחבירו, ותראו כמה ישועות יהיה לכם. אבל בהמשך (פסוק כג) כותב רש"י, **חבירך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה**. מורי ורבותי, כמה צריך להזהר בכבוד הבריות, לפני שאנתנו ניגשים ללימוד התורה, אנתנו צריכים את הדרך ארץ קדמה לתורה, זהו הא' ב' להצליח בתורה, כדי לזכות שבסוף יערב לכם מכאן ואילך, **למשוך את לבו לקרבו לתורה**, אנתנו צריכים לעסוק בהבאת שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו.
- (ד) עוד ווארט חשבתי**, התורה אומרת (שמות יט, ז), **וקדשתם היום ומחר**, מרן הרבי החלקת יהושע [שביום ראשון כ"א שבט היה היומא דהילולא שלן] דיבר כל הזמן על ענין זה, צריכים לראות שגם כשהולכים הביתה אחרי ההתעוררות, יהיה במה להתחזק, ולא רק בעת שמתאספים. אומרת התורה הקדושה, **וקדשתם היום ומחר**, דבר שבקדושה צריך להיות קביעא וקיימא, ולא מספיק שהבן אדם נמצא בהתעוררות רגע או דקה, רק זה צריך להיות בבחינת היום ומחר.
- (ה) עוד חשבתי על הפסוק** (יח, יב) **לאכל לחם עם חותן משה לפני האלקים**, אומר רש"י, **מכאן שהנהנה מסעודה שתלמידי חכמים מצויים בה כאילו נהנה מזיו השכינה**. אולי כאן הוא המקור לחטוף שיריים מצדיק, כדי להנות מסעודה של צדיק והיה נחשב כאילו נהנה מזיו השכינה. שנוכה ליהנות מזיו השכינה, אמן. (מתוך הפתיחה לשיעור – נזיר דף כא, כ"ב שבט תשפ"ג)

פסח שני בצילו של אביהם של ישראל הוד כ"ק מרן הרבי הבאר יעקב מנדבורנה צוק"ל

רבנותינו הקדושים נהגו לערוך בליל ט"ו אייר – זמן אכילת קרבן פסח שני – כדוגמת 'ליל הסדר' ברוב רגש דקדושה, והיו מעלים על שולחנם מצות יין ומרור וכיוצא בזה, לזכרון געגועים ולאות ציפיה וכיסופין למים ההם, עת שהבית הגדול והקדוש עמד על מכוננו, והיו מקריבים קרבן פסח שני בטהרה. רבינו ז"ע אחז במנהג זה ברטט ובסילודין, והיה עורך את שולחנו הטהור אשר לפני ה' ברוב עם הדרת מלך, בליל ט"ו אייר – פסח שני, ומה נהדר היה מראה כהן, כשהוא מסב בראש בבגדי לבן, בלב משתפך גדוש ציפיה לגאולה השלימה, ובשברון לב על שאין אנתנו יכולים לעלות וליראות בבית ה', ושפתיו רוחשות תפילה שלשנה אחרת כבר נזכה להקריב את קרבן הפסח במועדו.

רבינו ערך את השולחן ברוב כיסופי קודש, ונהג בו חלק מהמצוות והסימנים הנהוגים בליל הסדר. וכך היה סדר הדברים: היה נוטל ידי לסעודה כשהוא לבוש במלבוש 'סטראקעס' לבן ועטור בשטריימל. על השולחן הונחו נרות דולקים, כבכל סעודת מצוה. הניחו לפניו ג' מצות בתוך מפה, הגדת החיד"א בה השתמש בליל הסדר היתה פתוחה לפניו כשהיא עטופה בנייר לבן, ובה היה מעיין מפעם לפעם. מזגו לו כוס ראשון מלא על גדותיו, בירך 'הגפן' ושתה מעט מהכוס. עשה 'חץ' במצה האמצעית והשאירה במקומה. מזגו לו כוס שני ושתה קצת מהכוס, ושוב עיין מידי פעם בהגדה.

נטל ידיו ואכל מצה בהסיבה מעט (ולא טבלו במלח). אכל מרור – חֲרִיין שְׁחוּק, ובירך קודם לזה ברכת האדמה על בננה וכדו'. וכן ערך 'כורך' ואמר התיבות 'זְכַר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלָּל'. כן הוגשו תבשילים ב'שולחן עורך', ביצה וכדומה. חימרו מזמירות חג הפסח וכמה פיוטים מן ההגדה. בסוף הסעודה אכל אפיקומן, כשקודם לכן פתח בדברות קודש במעלת היום, והפליג בעוצם כוח ההשתוקקות וההכנעה המתגלים במצוות פסח שני. אחר כך זימן על הכוס, בירך 'הגפן' ושתה מעט מכוס שלישי. אחר כך מזגו כוס רביעי, ושתה הימנו שיעור רביעי, ובירך 'על הגפן'. כל אותה העת היה רבינו ז"ע יושב ופניו להבים, כשההגדה פתוחה לפניו ומעיין בה בעיניו הק', וכולו אומר דביקות וגעגועים לבנין בית המקדש במהרה. בסוף המעמד שרו 'חסל סידור פסח' ברוב התלהבות ושמחה בניגון של הסב"ק על 'אחד יחיד', ואמרו 'לשנה הבאה' וגו'.

בסיום עריכת השולחן, חילק לכל הנוכחים שירי מצה מה'אפיקומן', לשמירה ולהצלחה. מלפנים נהג לחלק מיד אחר אכילת האפיקומן קודם ברכת המזון, וכשנתרבה הקהל חילק בסיום השולחן הטהור.

מקור והשתלשלות מנהג עריכת שולחן דוגמת ליל הסדר בפסח שני

הסב"ק הרבי רבי מרדכי'לע מנדבורנה ז"ע, נהג רק באכילת מצות בלילה זה – ליל ט"ו, ולא ביום י"ד. מנהג עריכת השולחן כדוגמת ליל הסדר, נוסד על ידי מרן אדמו"ר הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף ז"ע. חנתו – רבינו ה"דבר חיים" ז"ע שהיה סמוך על שולחנו כשמונה שנים, אימץ לעצמו מנהג קודש זה בדחילו ורחימו. ורבינו הבאר יעקב ז"ע אחז במנהג אביו הקדוש.

פעם שח רבינו ז"ע ביחידות לאחד מצאצאיו ששאלו אודות מנהגי הקודש, וכה אמר: כ"ק אאמו"ר ה"דבר חיים" ז"ע אמר לי תחת אחד השיחים, שהוא נוהג כמנהגי חותנו זקה"ק מוהרא"ז מקרעטשניף ז"ע, רק באותם מנהגים שהשיג את טעמם ועניינם. שאלתי מהו איפוא הטעם למנהגו לערוך שולחן עם 'סדר' בפסח שני? והשיב לי אאמו"ר שזהו פשוט, שהרי בפסח שני נתחדש ענין גדול ונכבד, שלכל איש ישראל יש את הזכות וכוח הטענה של 'למה נגרע' (במדבר ט, ז), שבה מתגלה הרצון והתשוקה למצות ה', ונקודה זו שפיר אנו רוצים לעורר להודיע ולפרסם בפסח שני.

וכן שאלתי, איך נהג אביו אא"ז הרה"ק רבי איתמר ז"ע"א בפסח שני, וענה, שבפסח שני אכל בביתו סעודה כשהוא לבוש שטריימל, ואכל מצה ללא ד' כוסות ומרור, ושורר ניגונים של פסח וכו'.

סגולת היום

באחת השנים, בשלהי חודש שבט נכנס אברך ושטח מבוקשו לפני רבינו ז"ע לברכת הבנים, ובתוך דבריו ציין, כי כבר עשו כמה וכמה סגולות ותפילות ועד כה לא נושעו. הביט רבינו בפתקא נְכֵם כְּפִשְׁיָךְ לעצמו: "הלא זה עתה חלף עלינו חמשה עשר בשבט, ומדוע לא באת ביום מסוגל זה, שמא היה בידי למצוא שעת כושר ולהשפיע לך פירות מתוקים". לאחר רגע כמימירה המשיך ועודד: "לא נורא, לא קרה כלום, שוב שנית להזכיר בפסח שני, שאף יום זה מסוגל לבנים, ובעזרת ה' נשתדל לפעול ישועה".

בעיצומו של יום פסח שני הופיע הלה והגיש פתקא, כשהוא מזכיר שרבינו הורה לו לבוא בהאי יומא. נענע לו רבנו בראשו, ונִכְרַכו בחמימות, ולא יצאו ימים רבים עד שנושעו.

טוב עין הוא יבורך ישר כח עצום לנכדו חביבו של הרבי צוק"ל ראש מכון 'דבר חיים' הגאון הצדיק רבי חיים מרדכי אשכנזי שליט"א על הסיוע בנפח חפיצה בשליחת הדברים

מרן הרבי הקדוש הבאר יעקב מנדבורנה צוק"ל בשלהבת אש בטיש פסח שני

מאוצרות הפרשה

והקרבתם מנחה חדשה לה' (כג, טז). מ'נחה ח'דשה ל'ה' ר"ת **לחם**. והרמז בזה, כשם שבאכילת לחם מרגישים כל יום התחדשות, ולא אומרים כבר אכלתי אתמול ומה לי לאכול עוד פעם גם היום. כך גם בעבודת ה', יעשה כל יום עבודתו כ'מנחה חדשה', ולא כדבר רגיל וישן.

הדברי תורה לזכות והצלחת רבי עקיבא יוסף בן אסתר גיטל, הרבנית לאה בת מלכה, ולזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661

